

ชื่อผลงาน “ปิตุสง”

“อยากให้คุณรุ่นใหม่ เข้ามาศึกษา
งานภูมิปัญญาพื้นบ้าน เพื่อที่จะได้พบกับ
ความสุขในการทำงานในแบบวิถีที่เรียบง่าย
ต่างจากสังคมเร่งรีบในปัจจุบัน”

นายกิตติศักดิ์ ฝืนสาย (อายุ 32 ปี) ประเภทงานศิลปหัตถกรรม : เครื่องดิน (ประติมากรรม และน้ำตัน)

ที่อยู่ : 40 หมู่ 6 ต.บ้านกาด อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่ 50360

โทรศัพท์ : 09-4709-5146

 กิตติศักดิ์ ฝืนสาย 0947095146

“น้ำตัน” ภาชนะที่ใช้ใส่บรรจุน้ำ มีลักษณะทรงสูง ตัวน้ำตัน
ชั้นกลมบริเวณคอจะสูงขึ้นเป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีลวดลาย
รูปทรงสวยงาม บ่งบอกถึงคุณค่าของงานประติมากรรม จิตรกรรม
ที่ช่างฝีมือแต่ละท่านได้รังสรรค์ อาจจะกล่าวได้ว่า “น้ำตัน” เป็น
เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวล้านนา
มาอย่างยาวนาน

กิตติศักดิ์ ฝืนสาย เติบโตในครอบครัวและชุมชนที่มีการสืบทอด
ภูมิปัญญาการทำน้ำตัน มีความผูกพันกับศิลปะแขนงนี้มาตั้งแต่เด็ก
จึงมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์งานไม่ให้สูญหาย กิตติศักดิ์จึงพยายาม
เรียนรู้และฝึกการปั้นจากคุณลุง (สลาแดง) ที่ได้ถ่ายทอดความรู้
กรรมวิธีการทำตามแบบโบราณจนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง หลังจาก
ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สาขาพุทธ
ศิลปกรรม จึงได้นำเทคนิคการขึ้นรูปน้ำตันมาประยุกต์ ผสมผสาน
เข้ากับความรู้ที่ร่ำเรียนมา สร้างสรรค์งานพุทธศิลป์มากกว่า 10 ปี

ลำดับการสืบทอดงานหัตถศิลป์

รุ่นที่ 1 : นายแก้ว คำปวน (คุณปู่)

รุ่นที่ 2 : นายสมภรณ์ ศรีสุวรรณ (คุณลุง)
(ครูช่างศิลปหัตถกรรมปี 2554)

รุ่นที่ 3 : นายกิตติศักดิ์ ฝืนสาย (หลานชาย)

ผลงานดั้งเดิม (ซ้าย) :
น้ำตัน (คนโทดินเผา)

ชื่อผลงาน (ขวา) : ฐัฐุทษ์

“การทำน้ำตันในปัจจุบันยังคงเอกลักษณ์ตามแบบที่ได้รับความนิยมจากคุณลุง ตั้งแต่การเตรียมดิน การขึ้นรูป การปั้น การเผา ซึ่งแต่ละขั้นตอนแฝงไว้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย และมีการนำวัสดุรอบตัวมาทำเป็นอุปกรณ์ใช้งาน อาทิ แป้นหมุนด้วยมือ ไม้ตัด ไม้โค้ง เตาเผาแก้อิฐุ ปัจจุบันงานแขนงนี้ใกล้จะสูญหาย แม้แต่ในท้องถิ่นภาคเหนือที่ถือเป็นแหล่งกำเนิดน้ำตัน ยังเหลือผู้ที่สืบทอดงานด้านนี้เพียงไม่กี่ราย การอนุรักษ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ”

แม้การสานต่องานศิลปะแขนงนี้จะมุ่งเน้นการอนุรักษ์ แต่การต่อยอดมรดกภูมิปัญญาเป็นสิ่งสำคัญ จึงได้ศึกษา ดูงานจากหลากหลายศิลปิน เพื่อหาความรู้จนเกิดความคิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งาน และได้นำเทคนิคการปั้นน้ำตันมาประยุกต์เข้ากับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา จนเกิดเป็น

ประติมากรรมเชิงพุทธศิลป์ อีกทั้งยังได้นำภูมิปัญญาดั้งเดิมด้านการย้อมสี มาประยุกต์ใช้ด้วยวิธีการนำเครื่องปั้นดินเผาที่ผ่านการเผามาฝังกลบด้วยขี้เถ้า และแกลบทันทีหลังจากที่นำออกจากเตา จะทำให้เครื่องปั้นดินเผาเกิดเป็นสีดำ หรือสีน้ำตาล สวยงามแปลกตายิ่งขึ้น

“สิ่งที่ผมอยากทำในอนาคตคือ การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ที่แฝงไปด้วยคำสอน หลักการใช้ชีวิตตามแนวทางพุทธศาสนา เพราะต้องการให้ผู้ที่ได้ชมผลงาน เข้าใจ เข้าถึง และซาบซึ้งกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต หลักสำคัญคือผมยังคงกระบวนการ วิธีการทำแบบดั้งเดิมของล้านนาทุกขั้นตอน เพราะตั้งใจที่จะสืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่ต่อไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลานให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้”

ด้วยความตั้งใจในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาล้านนา กิตติศักดิ์ได้ร่วมเป็นวิทยากรสาริตการทำน้ำตันร่วมกับคุณลุง(สล่าแดง) และนำผลงานงานปั้นในเชิงพุทธศิลป์จัดแสดงในเทศกาลต่างๆ หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะในภาคเหนือ เป็นการส่งต่อความรู้นี้ให้กับผู้ที่สนใจได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับงานประเภทอื่นๆ เพื่อให้ “น้ำตัน” เป็นที่รู้จักแพร่หลาย และเห็นถึงคุณค่า ความงามของงานศิลปะแขนงนี้

รับชมวีดิทัศน์ผ่าน Application

การนวดดิน

การปั้นขึ้นรูป

การผึ่งแดด

การเผา

เตรียมอุปกรณ์

- ดินเหนียว
- แป้นหมุน (แท่นสำหรับปั้นชิ้นงาน)
- ไม้สำหรับอบ
- ไม้แหลมสำหรับตัดดินเหนียว
- ไม้โค้งสำหรับจัดรูปทรงของชิ้นงาน
- เตาเผาอิฐ (ก่อเอง)

การแยมเตา

การเคลือบสี

ขั้นตอนดำเนินการ

1. การเตรียมดินเหนียว นำดินเหนียวที่พรมน้ำหมักค้างคืนโดยใช้ใบตองแห้งคลุมให้ดินชุ่มน้ำพอเหมาะมาวดให้ดินอ่อนตัว

2. การขึ้นรูป นำดินเหนียวที่นวดอ่อนตัวแล้วปั้นเป็นแท่งกลมยาว นำมาขึ้นรูปบนแป้นหมุน หรือที่เรียกว่า "ก้อพิมพ์" เป็นการปั้นจากครึ่งล่างของชิ้นงาน หากเป็นชิ้นงานเล็กสามารถขึ้นรูปจนเสร็จได้ทั้งชิ้นงาน

3. การผึ่งแดด นำชิ้นงานที่ขึ้นรูปไปผึ่งแดดให้หมาดพอให้ดินอยู่ตัว จึงนำมาปั้นต่อให้เสร็จตามแบบที่ต้องการ แล้วนำไปผึ่งแดดอีกครั้งจนดินแห้งสนิท

4. การเผา นำชิ้นงานที่ตากแห้งดีแล้วเข้าเตาเผา (เตาอิฐที่ก่อขึ้นเอง) ที่ให้ความร้อนสม่ำเสมอ โดยใส่ฟืนเผาตลอดทั้งวันทั้งคืน เพื่อให้ดินสุกทั่วทั้งชิ้นงาน ใช้เวลาเผาประมาณ 18 ชั่วโมง

5. การแยมเตา เมื่อเผาชิ้นงานตามเวลาที่กำหนดจะทิ้งชิ้นงานไว้ในเตาเผา 2 คืน หลังจากนั้นจะค่อย ๆ เปิดเตาให้มีช่องว่างเพื่อระบายความร้อนออกหรือที่เรียกว่า "การแยมเตา"

6. การเคลือบสี เลือกชิ้นงานที่สมบูรณ์ออกจากเตาเผามาคลุกกับสีเคลือบ (แกลบ) จนชิ้นงานเกิดเป็นสีดำสวยงาม เป็นอันเสร็จสมบูรณ์

